
ADRODDIAD I'R CYD-BWYLLGOR CORFFOREDIG

19 Medi, 2025

TEITL: MATERION AC OPSIYNAU SY'N YMWNEUD AG ARIANNU'R GWAITH O GYNHYRCHU'R CYNLLUN DATBLYGU STRATEGOL

AWDUR: Alwen Williams, Prif Weithredwr, Andy Roberts, Swyddog Cynllunio Strategol Rhanbarthol

---

1. PWRPAS YR ADRODDIAD

1.1. Mae'r adroddiad hwn yn darparu gwybodaeth i'r Cyd-bwyllgor Corfforedig mewn perthynas â'r mater o gyllido'r gwaith o gynhyrchu'r Cynllun Datblygu Strategol (CDS). Mae hyn yn rhan o ddyletswydd statudol y CBC i baratoi'r CDS, ac mae'r adroddiad yn nodi'r costau cynhyrchu, y ddarpariaeth yn y gyllideb bresennol, a'r lefel sy'n ofynnol i dalu'r costau llawn, gan gynnwys opsiynau i liniaru costau.

2. Y PENDERFYNIAD A GEISIR

2.1. Ystyried y materion cyllido a'r opsiynau a nodir yn y nodyn briffio atodol **Atodiad 1**, ac ystyried yr holl opsiynau i gyllido'r CDS, fel rhan o'r broses o osod y gyllideb, gan gynnwys gwneud sylwadau pellach i Lywodraeth Cymru.

3. Y RHESWM AM Y PENDERFYNIAD

3.1. Sicrhau bod y Cyd-bwyllgor Corfforedig yn gwbl ymwybodol o'r materion cyllido a'r opsiynau sy'n ymwneud â'r CDS er mwyn llywio'r broses o osod y gyllideb am 2026/27 ac i'r dyfodol.

4. CEFNDIR AC YSTYRIAETHAU PERTHNASOL

4.1. Ystyriodd aelodau'r Cyd-bwyllgor Corfforedig y mater o gyflwyno cyllid ar gyfer y CDS yn ei gyfarfod a gynhaliwyd ar ddydd Gwener 18 Gorffennaf 2025, fel rhan o gytuno ar y Cytundeb Cyflawni Drafft i fynd allan i ymgynghori. Mae'r adroddiad hwn yn pwysu a mesur yn fwy manwl y materion a'r opsiynau sydd ar gael i ariannu'r CDS yn llawn.

4.2. Mae'r nodyn briffio atodol (**Atodiad 1**) yn rhoi dadansoddiad llawn o'r amcangyfrif o gost gyffredinol cynhyrchu'r CDS, sy'n deillio o waith manwl a wnaed gan Swyddogion Cynllunio Gogledd Cymru yn 2021. Gan ganiatáu ar gyfer cynnydd mewn prisiau ers i'r gwaith hwnnw gael ei wneud, asesir bod y gost gyffredinol o gynhyrchu'r CDS yn £3.276m.

4.3. Mae'r Cyd-bwyllgorau Corfforedig eraill yng Nghymru wedi gwneud amcangyfrifon tebyg, yn amrywio o'r ffigur uchod i £4m mewn un achos, ac mae pryderon ynghylch ariannu lefel y costau dan sylw yn destun llythyr drafft sy'n cael ei ystyried gan Gadeiryddion CBC y bwriedir ei anfon at Weinidogion Cymru.

- 4.4. Mae Rheoliadau'r CDS yn nodi'n glir bod cynhyrchu CDS yn ddyletswydd statudol i'r Cyd-bwyllgor Corfforedig, ac ymhlyg gyda hynny mae'r cyfrifoldeb i dalu'r costau llawn o wneud hynny. Ar wahân i rywfaint o arian grant cymedrol i gychwyn, nid oes unrhyw gyllid wedi'i adnabod ar gyfer y CDS gan Lywodraeth Cymru, yn wahanol i'r ymrwymiad a gyhoeddwyd i gefnogi gwaith y Cynllun Trafnidiaeth Rhanbarthol. Fel ag y mae pethau, mater i'r CBC yw talu costau llawn y CDS.
- 4.5. Trwy gyllidebu darbodus, mae'r CBC eisoes wedi gwneud darpariaeth ar gyfer, ac wedi ariannu gwaith cynnar ar sail dystiolaeth y CDS, ochr yn ochr â gwaith cyfochrog ar gyfer y Cynllun Trafnidiaeth Rhanbarthol. Mae cyllideb y CBC am 2025/26 yn dyrannu cyllideb o £0.431m i waith ar y CDS, sy'n cynnwys costau cyflogau cynnar i staff y Cyd-bwyllgor yn bennaf, a dyraniad ar gyfer cymorth ymgynghori. Ar hyn o bryd, mae'r Awdurdodau Lleol cyfansoddol yn rhanbarth Gogledd Cymru ac Awdurdod y Parc Cenedlaethol yn talu costau'r gyllideb drwy gyfraniadau i'r CBC, wedi'u dosrannu yn seiliedig ar faint y boblogaeth.
- 4.6. O safbwynt adnoddau, mae'r CBC wedi defnyddio swyddog arweiniol yn fewnol i gydlynu cynnydd, a hyd yma:
- Mae Cytundeb Cyflawni drafft wedi'i gynhyrchu ac fe ymgynghorwyd arno (yn destun adroddiad ar wahân ar yr agenda yma).
  - Mae gwaith cymorth ymgynghori cynnar wedi'i sgopio ac wrthi'n cael ei gostio.
  - Mae'r Is-bwyllgor Cynllunio Strategol wedi'i gynnwys sawl tro, gyda Chadeirydd ac Is-gadeirydd wedi'u hethol.
  - Mae adolygiad o sefyllfa'r gyllideb a'r gofynion cyllido ar gyfer y CDS wedi'i gynnal.
  - O ran sefyllfa'r gyllideb, mae'r Cytundeb Cyflawni wedi gosod rhaglen cynhyrchu CDS dros bum mlynedd, sef 2026-2031, gyda'r amcangyfrif o gyfanswm y gost yn £3.276m.
- 4.7. Byddai cymryd dyraniad cyllideb gyfredol 2025/26 ar gyfer y CDS (£0.431m) a rhagweld dros raglen bum mlynedd y CDS o 2026 ymlaen, yn rhoi cyfanswm cyllideb o £2.158m.
- 4.8. Bu'r Is-bwyllgor Cynllunio Strategol ystyried Adroddiad Cyllid yr CDS yn ei gyfarfod a gynhaliwyd ar y 4ydd o Fedi, 2025 a phenderfynodd argymhell i'r Cyd-bwyllgor Corfforedig bod ariannu'r CDS yn cael ei ystyried fel rhan o'r broses o osod cyllideb ar gyfer 2026/27 ymlaen. Wrth wneud hynny, mynegwyd pryderon cyson mewn perthynas â chyllid yr CDS a'r effaith posibl y gallai hyn gael ar gyllidebau Awdurdodau Lleol.

5. CYFLAWNI COSTAU LLAWN Y CDS

- 5.1. O'i gymharu â'r amcangyfrif o gyfanswm cost y CDS (£3.276m), mae hyn yn gadael diffyg posibl o oddeutu £1.1m yn y gyllideb dros y rhaglen bum mlynedd, neu £0.223m y flwyddyn. Mae hyn, ar gyfartaledd, yn gofyn am £32k yn ychwanegol y flwyddyn gan bob Awdurdod Lleol ar gyfer y rhaglen dros bum mlynedd (yn ychwanegol at gyfraniadau cyfredol y CDS), er bydd hyn yn amrywio pan gaiff ei ddosrannu yn ôl maint y boblogaeth. DS: y cyfraniad, ar gyfartaledd, i'r CDS yng nghyllideb 2025/26 oedd £61.6k. – felly mae angen cynnydd o oddeutu 50% ar y cyfraniad presennol. Fel rhan o'r cyfrifiadau a wnaed gan Brif Swyddogion Cynllunio Gogledd Cymru yn 2021, mae'n berthnasol i'r Aelodau nodi bod costau cyfartalog ac/neu ddosrannu uwch wedi'u hadnabod i awdurdodau lleol na'r ffigurau uchod.

5.2. Er bod y CBC wedi cyrraedd carreg filltir gyntaf arwyddocaol gyda'r CDS wrth gynhyrchu ac ymgynghori ar y Cytundeb Cyflawni, ni fydd yn gallu cyflwyno'r Cytundeb Cyflawni yn ffurfiol i Lywodraeth Cymru i'w gymeradwyo hyd nes y gall ddangos sut y bydd yn cwrdd â holl gostau cynhyrchu'r CDS. Dim ond trwy broses gosod cyllideb 2026/27 y gall wneud hyn trwy ddangos ei fod wedi gosod cyllideb gymesur i gwrdd â chostau'r flwyddyn gyntaf yn llawn, ac yna darparu datganiad ymrwymiad i gyflawni'r un ddarpariaeth am y pedair blynedd sy'n weddill o gynhyrchu'r cynllun.

5.3. Mae amryw o opsiynau ar gael i'r CBC i liniaru'r diffyg yn y gyllideb:

- Sicrhau grant untro yn ystod y flwyddyn (2025/26) o hyd at £200k y mae Llywodraeth Cymru yn ei gynnig ar hyn o bryd, sy'n gysylltiedig â pherfformiad – byddai hyn yn dibynnu ar y CBC yn gymeradwyo Cytundeb Cyflawni drafft ar ôl ymgynghori (Medi 2025 yw targed y CBC i gymeradwyo'r Cytundeb Cyflawni - £100k), a chyflwyno'n ffurfiol o fewn y flwyddyn ariannol hon (h.y. cyn 31 Mawrth 2026 - £100k). Mae'r olaf yn dibynnu ar osod cyllideb lawn yn unol â pharagraff 5.2 uchod.
- Cynyddu ardoll yr Awdurdodau Lleol ar gyfer y CDS yn y flwyddyn ariannol 2026/27 a gwneud ymrwymiad i gynnal y lefel honno am bedair blynedd arall.
- Edrych ar ddefnyddio balansau neu gronfeydd wrth gefn o gyllidebu darbodus blaenorol.
- Trafod ymhellach gyda Llywodraeth Cymru (e.e. Llythyr Cadeiryddion).
- Cydweithio ag awdurdodau lleol a allai ganiatáu gwneud arbedion mewn cyflogau a'u defnyddio i leihau cyfraniadau yn ystod y flwyddyn.
- Gwneud y mwyaf o gymorth ymgynghori cost-effeithiol.
- Dehongli Rheoliadau CDS yn effeithlon i gynhyrchu'r cynllun yn gyflymach a lleihau'r costau cyffredinol.

5.4. Yn y pen draw, rhaid i'r CBC ddangos y gall ariannu'r gwaith o gynhyrchu'r CDS. Tan hynny, ni all gyflwyno'r Cytundeb Cyflawni i'w gymeradwyo'n ffurfiol na gwneud unrhyw gynnydd pellach gyda gwaith cynhyrchu'r cynllun.

6. CAMAU NESAF

6.1. Gofynnir i'r Aelodau ystyried a chymeradwyo'r materion a'r papur opsiynau sydd ynghlwm i'r adroddiad hwn a bod yr angen i gwrdd â chostau'r CDS wedi ei ffactora i'r broses osod y gyllideb ar gyfer 2026/27 ymlaen.

7. GOBLYGIADAU ARIANNOL

7.1. Bydd y costau'n cael eu tynnu o gyllidebau presennol CBC y Gogledd gyda'r gefnogaeth angenrheidiol gan dimau Cyfreithiol a Chyllid y CBC. Bydd y CBC hefyd yn ceisio sicrhau cymorth ariannol pellach gan Lywodraeth Cymru ac yn edrych ar yr holl opsiynau ariannu perthnasol eraill. O ran cyllideb bresennol y CBC ar gyfer 2025/26 sy'n ymwneud â'r CDS, byddai angen cynyddu'r gyllideb hon 50% o'r lefel bresennol bob blwyddyn, dros gyfnod cynhyrchu'r cynllun sef 2026-2031, i gwrdd â chostau llawn y CDS.

8. GOBLYGIADAU CYFREITHIOL

- 8.1. Mae gan y Cyd-bwyllgor Corfforedig ddyletswydd statudol i baratoi Cynllun Datblygu Strategol o dan Ddeddf Cynllunio a Phrynu Gorfodol 2004 (fel y'i diwygiwyd). Mae'r gofynion a'r camau penodol i gynhyrchu Cynllun Datblygu Strategol wedi'u nodi yn Rheoliadau Cynllunio Gwlad a Thref (Cynllun Datblygu Strategol) (Cymru) 2021.

ATODIADAU:

Atodiad 1: Nodyn Briffio Materion ac Opsiynau Cyllido CDS

YMATEB Y SWYDDOGION STATUDOL:

i. Swyddog Monitro:

"Mae'r adroddiad yn tanlinellu'r mater o ariannu proses y Cynllun a'r angen i'r CBC sicrhau penderfyniad ar y mater yma fel rhagamod i gyflwyno'r Cytundeb i Lywodraeth Cymru. Mae'r adroddiad hefys yn nodi'r materion allweddol sydd dal heb eu penderfynu a bydd angen i'r CBC eu hystyried fel rhan o'i sefyllfa gyffredinol ar y gyllideb ac ymgysylltu gyda Llywodraeth Cymru."

ii. Swyddog Cyllid Statudol:

"Mae gosod y gyllideb gynllunio strategol yn benderfyniad a wneir fel rhan o'r broses gyffredinol o osod cyllideb y CBC, fel mae ei dosrannu ymysg y cynghorau cyfansoddol ac awdurdod y parc cenedlaethol.

Mae cyllidebu yn broses ailadroddus, ac mae'r costau a amcangyfrifir o gyflawni'r Cynllun Datblygu Strategol dros y pum mlynedd nesaf o dan ystyriaeth barhaus, tra bod yr amcangyfrifon a ddarparwyd gan Swyddogion Cynllunio Gogledd Cymru yn ddefnyddiol ac yn sail i lywio sut y gwneir y gwaith.

Er bod paragraff 4.7 o'r adroddiad a'r tablau yn yr atodiad yn dangos diffyg yn y gyllideb pe byddai dyraniad y gyllideb ar gyfer y Cynllun Datblygu Strategol yn aros yr un fath dros gyfnod pum mlynedd y rhaglen, nid yw hyn hyd yma wedi ei gytuno gan y Cyd-bwyllgor Corfforedig. Bydd y gyllideb am 2026/27 yn cael ei gosod ym mis Ionawr 2026.

Gellir crynhoi'r opsiynau ym mharagraff 5.3 fel cynyddu incwm, gostwng costau, neu gyfuniad o'r ddau. Nid oes gan y Cyd-bwyllgor Corfforedig unrhyw bwerau codi treth ac felly yr unig gynnydd mewn incwm y gall ei ddisgwyl fyddai grantiau ychwanegol gan Lywodraeth Cymru neu gynnydd yn yr ardoll a godir ar y chwe chyingor cyfansoddol ac Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri. Mae Llywodraeth Cymru yn annhebygol o gynnig cyllid ychwanegol oni bai fod cyflwyniadau yn cael eu gwneud gan y Cyd-bwyllgorau Corfforedig am gyfraniad ychwanegol."